
Z wydawnictw Instytutu Badań Literackich.

Biuletyn Polonistyczny 12/36, 24-29

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

utworów Reja referentka stwierdziła, że "Historia" wyszła ze "szkoły Reja", nie zaś spod pióra samego Reja.

Podsumowania obrad Sesji dokonał prof.dr Jerzy Ziomek. Wskazał on na niewątpliwy pożytek, jaki przyniosło zaprezentowanie wyników pracy tylu warsztatów badawczych, i dał wyraz przekonaniu, że Sesja nie zamknęła badań nad Rejem, a tylko była ich etapem.

Doc.dr Tadeusz Bienkowski

6. Z WYDAWNICTW INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH

Paulina Buchwald-Pelcowa: Satyra czasów saskich. Str. 347, 3 nlb., ilustr. 10. Cena zł 68,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa - Kraków 1969. Studia Staropolskie, t. XXV.

Wybierając za temat swojej pracy satyrę czasów saskich, autorka zajęła się w niej utworami, w których - przy pomocy środków właściwych satyrze - przeprowadzona zostaje krytyka zaobserwowanego zła, zarówno w życiu prywatnym, jak publicznym, oraz wprowadzone zostają, jako przeciwieństwo do tych negatywnych stwierdzeń, pewne postulaty pozytywne. Ramy chronologiczne pracy, określone w tytule jako "czasy saskie", wyznacza okres panowania w Polsce dwóch Augustów: II i III, obejmujący lata 1696-1763, przy czym autorka stara się uwydatnić ukazane w badaniach ostatnich lat różnice kulturowe i literackie między początkiem tego okresu a jego schyłkiem.

Materiał wykorzystany w pracy pochodzi w przeważającej mierze z przekazów rękopiśmiennych w ówczesnych sylwach czy zbiorach miscellaneów historycznych i literackich.

Michał Głowiński: Powieść młodopolska. Studium z poetyki historycznej. Str. 301, 3 nlb. Cena zł 55,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969. Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej, t. XIII.

Przedmiotem książki jest monografia form powieściowych okresu Młodej Polski, przy czym przez powieść młodopolską autor rozumie w zasadzie produkcję powieściową lat 1890 - 1918, nie traktując jednak tych dat jako rygorystycznie obowiązujących granic. Chodzi więc właściwie o wzorzec powieści młodopolskiej, a nie materiał historyczny mieszczący się w tym przedziale chronologicznym, który zwykle się nazywa Młoda Polska. Autora interesuje nie analiza najciekawszych i najwybitniejszych powieści opublikowanych w okresie Młodej Polski, lecz celem jego jest najogólniejsze zdanie sprawy z możliwości gatunku powieściowego na tym etapie jego rozwoju, w charakterystycznych dla przełomu wieków powiązaniach historycznych. Przedstawia typologię odmian polskiej prozy opowiadającej o okresie, skupiając uwagę przede wszystkim na sprawach kompozycji fabularnej, konstrukcji narratora i stylistyki narracji.

Zbigniew Goliński: Edytorstwo - Tekstologia. Przekroje. Str. 98, 4 nlb. Cena zł 17,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969.

Książka przynosi trzy studia, dotyczące przedmiotu tekstologii i zadań edytorstwa, stosunku wydawcy do autorskiej gospodarki tekstem, tzn. kwestii tzw. "woli autorskiej", możliwości opracowania tekstu ostatecznego, oraz narzędzi poznawczych w badaniach, tj. niektórych problemów terminologii. Studia te powstały w wyniku refleksji autora nad próbami praktycznych rozwiązań edytorskich w intensywnie rozwijającej się ostatnio działalności wydawniczej; nad różnymi propozycjami tekstologicznymi w zakresie publikowania pism klasyków literatury; nad uporządkowaniem teoretycznym tych doświadczeń, które przekazywane bywały na ogół jako umiejętność z mistrza na ucznia; nad istniejącą w dziedzinie spraw edytorstwa aparaturą pojęciową i funkcjonującymi terminami.

Zdzisław Jastrzębski: Literatura pokolenia wojennego wobec dwudziestolecia. Str. 265, 3 nlb. Cena zł 25,- Państwowy Instytut Wydawniczy. Warszawa 1969. Historia i Teoria Literatury. Studia. 24.

Przedmiotem książki jest twórczość młodego środowiska warszawskiego okresu wojny, ze szczególnym uwzględnieniem autorów ogólnie uznanych przez krytykę za najwybitniejszych: Baczyńskiego, Borowskiego, Gajcego, Trzebińskiego. Na podstawie przeprowadzonej analizy autor zaprzecza ogólnemu przekonaniu, jakoby wybuch wojny 1939 r. przerwał rozwój literatury i jej ciągłość, i dochodzi do wniosku, że twórczość pokolenia wojennego, stanowiąca nowy i odrębny etap w dziejach naszej literatury, równocześnie tkwiła w tradycji, zwłaszcza w tradycji dwudziestolecia, i korzystała z jej doświadczeń, czerpała z jej poetyki środki, metody dla znalezienia poetyki własnej, adekwatnej do rzeczywistości, w której przyszło dojrzewać twórcom.

Polska bibliografia literacka za rok 1966. Opracował Zespół
Poznańskiej Pracowni Bibliograficznej Instytutu Badań
Literackich PAN. Redaktor tomu: Teresa Tyszkiewicz.
Str. XXXII + 882. Cena zł 256,- Państwowe Wydawnictwo
Naukowe, Warszawa 1969.

Tom prezentuje dokumentację życia literackiego, naukowo-literackiego i teatralnego w Polsce za rok 1966 i daje bibliograficzny przegląd literatury i badań nad nią oraz recepcji literatur obcych na gruncie polskim. W stosunku do wcześniejszych tomów PBL zakres materiałów zarejestrowanych w tym roczniku uległ istotnemu poszerzeniu: zdecydowano się mianowicie wyjść poza utwory publikowane drukiem i włączyć do bibliografii utwory, które docierają do odbiorcy za pomocą innych środków masowego przekazu, jak p ł y t y z nagraniami utworów literackich i programy Polskiego R a d i a i T e l e w i z j i Polskiej /utwory literackie przeznaczone specjalnie lub adaptowane do realizacji radiowej lub telewizyjnej/. Pewnemu poszerzeniu uległy również materiały dotyczące t e a t r u i f i l m u.

Materiał bibliograficzny zgrupowano w trzech zasadniczych działach: I. Teoria literatury; II. Historia literatury; III. Teatr, film, radio, telewizja.

Jadwiga Sambor: Badania statystyczne nad słownictwem. /Na materiale "Pana Tadeusza"/. Str. 163, 1 nlb. Cena zł

26,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969. Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej, t. XII.

Praca zawiera krytyczne sprawozdanie ze stanu badań nad prawidłowościami liczbowymi, jakie zachodzą w słownictwie tekstów języków naturalnych, wraz z próbą interpretacji tych zależności. Prawidłowości te - mające charakter ściśle statystyczny, a równocześnie uniwersalny, niezależne bowiem od języka, epoki, stylu, a zatem właściwe wszystkim językom naturalnym świata - dotyczą częstości słownictwa w tekstach.

Praktyczne zastosowanie badań statystycznych występuje w badaniach porównawczych, w badaniach stylistycznych, a przede wszystkim przy rozwiązywaniu problemów najbardziej podstawowych dla badania form literackich, tj. przy rozstrzyganiu wątpliwości dotyczących autorstwa i chronologii badanych tekstów.

Przy przeprowadzaniu badań autorka posłużyła się sporządzonym przez siebie słownikiem frekwencyjnym "Pana Tadeusza".

Elżbieta Sarnowska-Temeriusz. Świat mitów i świat znaczeń. Maciej Kazimierz Sarbiewski i problemy wiedzy o starożytności. Str. 173, 3 nlb., ilustr. 7. Cena zł 30,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969. Studia Staropolskie, t. XXIV.

Zasadniczy przedmiot podjętej przez autorkę analizy stanowią powstałe na polskim terenie, napisane w języku łacińskim, rękopiśmienne rozprawy teoretyczne pióra Macieja Kazimierza Sarbiewskiego: "De Urbe et Romanis" oraz "Dii Gentium". Poprzez wypowiedzi Sarbiewskiego w tych rozprawach, a także poprzez pewne sądy zawarte w innych traktatach tego autora, zwłaszcza w rozprawie "O poezji doskonałej", podejmuje autorka próbę interpretacji wiedzy o kulturze antycznej - wiedzy należącej do epoki przełomu XVI i XVII w., obdarzonej właściwościami symptomatycznymi dla tego okresu.

Ten sposób postępowania naukowego jest drogą prowadzącą autorkę do ukazania interesującego ją problemu renesansowej wiedzy o kulturze antycznej.

Jadwiga Siniarska-Czaplicka: Filigrany papierni położonych na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej od początku XVI do

połowy XVIII wieku. Str. XV, I nlb. + 41, 1 nlb., tabl. CCXXVIII. Cena zł 150,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969. Książka w Dawnej Kulturze Polskiej, t. XV.

Praca doc. Siniarskiej-Czaplickiej, reprezentującej Instytut Celulozowo-Papierniczy, stanowi cenne osiągnięcia na drodze uzupełniania luk w naszym edytorstwie naukowym z zakresu historii papiernictwa. Dotyczy ona filigranistyki, tj. nauki o znakach wodnych - tego działu historii papiernictwa, który najwcześniej wzbudził zainteresowanie historyków, archiwistów i bibliotekarzy. Filigranistyka polska była dotąd reprezentowana zaledwie trzema niewielkimi zbiorami. Album doc. Siniarskiej-Czaplickiej zawiera ponad 1200 przerysów, stosowanych w papierniach polskich w okresie 250 lat /XVI, XVII i pierwsza połowa XVIII wieku/. Wartość jego polega przede wszystkim na zebraniu w jednym miejscu filigranów reprezentowanych w trudno nieraz dostępnych publikacjach, a także na uzupełnieniu ich licznymi odmianami.

Słownik języka Adama Mickiewicza. Tom VI: P. Redaktor: Konrad Górski. Recenzent: Stefan Hrabec. Sekretarz redakcji: Zygmunt Dokurno. Str. 619, 1 nlb. Cena zł 235,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969.

Kolejny tom edycji prezentującej słownictwo poezji i prozy Adama Mickiewicza zawiera hasła od "P" do "Prezylujacy" /dokończenie litery P przyniesie tom VII/.

Średniowiecze. Studia o kulturze. IV. Redaktor naukowy Julian Lewański. Str. 521, 1 nlb. Cena zł 90,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969.

Kolejny tom edycji ciągłej studiów o kulturze Średniowiecza zawiera trzy rozprawy: Józefa Szymańskiego: "Ze studiów nad średniowieczną historiografią małopolską. Wiślicki katalog biskupów krakowskich"; Carlo Verdianiego: "Problemy wzorców polskiej <legendy> o świętym Aleksym"; Tadeusza Dobrzeńskiego: "Łacińskie źródła <Rozmyślania przemyskiego>".

W świecie pieśni i bajki. Studia folklorystyczne. Pod redakcją Ryszarda Górskiego i Juliana Krzyżanowskiego. Str.

290, 2 nlb., ilustr. 9. Cena zł 53,- Ossolineum. Wrocław-Warszawa-Kraków 1969.

Tom przynosi szesnaście studiów z zakresu teorii i historii badań folklorystycznych w Polsce, będących wyrazem coraz żywszego w polskiej nauce powojennej zainteresowania folklorem w jego najrozmaitszych postaciach i w różnych ośrodkach kraju. Uczestniczą w nim też nie tylko pracownicy Zakładu Literatury Ludowej IBL, ale i autorzy poza-iblowscy, i z ośrodków pozawarszawskich. Obrazuje on wyniki prac z dziedziny ludoznawstwa i literatury tradycyjnej, z dziedziny związków literatury ustnej, ludowej, z pisaną, narodową, dotyczące - w tym tomie - przede wszystkim pieśni ludowych, bajek ludowych i podań narodowych i lokalnych.

Opracowała
Mgr Aniela Piorunowa

7. KRONIKA NAUKOWA INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH

A. Uchwałą nr 1/69 Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 18 lutego 1969 r., w sprawie włączenia niektórych placówek naukowych Wydziału I Nauk Społecznych PAN do innych placówek tego Wydziału, postanowiono:

"Pracownię Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku, powołaną Uchwałą nr 68/57 Sekretariatu Naukowego Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 10 grudnia 1957 r. w sprawie powołania Pracowni Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku, jako pomocniczej placówki naukowo-badawczej Wydziału I PAN, włącza się do Instytutu Badań Literackich PAN z dniem 1 kwietnia 1969 r."

Pracownię tę Uchwałą nr 35/69 Sekretariatu Naukowego Polskiej Akademii Nauk z dnia 29 kwietnia 1969 r. umieszczono w schemacie organizacyjnym Instytutu Badań Literackich PAN jako punkt VIII jego pionu naukowo-badawczego.

Jednocześnie Prezydium Polskiej Akademii Nauk w dniu 6 maja 1969 roku /Uchwała nr 29/69, w sprawie włączenia nie-